

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2939/2022
15.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Весне Субић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Марко Латковић, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Вук Караџић“ из Кикинде, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Зрењанину, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2464/22 од 22.06.2022. године, у седници већа одржаној 15.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2464/22 од 22.06.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2464/22 од 22.06.2022. године и пресуда Основног суда у Кикинди П1 413/21 од 05.04.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тужилца тражила да се обавезе тужена на исплату накнаде за исхрану у току рада у периоду од 01.12.2017. године до 30.11.2020. године у износу од 117.768,00 динара са законском затезном каматом на појединачне месечне износе од дана доспелости па до исплате, накнаде регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.12.2017. године до 31.12.2020. године у износу од 121.843,75 динара са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа па до коначне исплате, као и трошкова парничног поступка у износу од 124.600,00 динара.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да на име трошкова целокупног поступка исплати туженој износ од 36.000,00 динара у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Кикинди П1 413/21 од 05.04.2022. године, усвојен је тужбени захтев тужиле и обавезана тужена да јој исплати укупан износ од 239.611,75 динара и то: на име неисплаћене накнаде за исхрану у току рада (топли оброк) у временском периоду од 01.12.2017. године до 30.11.2020. године износ од 117.768,00 динара са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа до коначне исплате и на име неисплаћене накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.12.2017. године до 30.11.2020. године у износу од

121.843,75 динара са законском затезном каматом на појединачне месечне износе означене у изреци од доспелости до исплате, као и трошкова парничног поступка у износу од 124.600,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2464/22 од 22.06.2022. године, ставом првим изреке, делимично је преиначно решење о трошковима поступка садржно у пресуди Основног суда у Кикинди П1 413/21 од 05.04.2022. године тако што је одбијен захтев тужиле за накнаду трошкова поступка преко износа од 113.184,48 динара. Ставом другим изреке, одбијена је жалба и потврђена првостепена пресуда у преосталом делу. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, са позивом на одредбу члана 404. ЗПП (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, посебна ревизија тужене у овом спору је дозвољена ради уједначавања судске праксе по питању права запослених у јавним службама, којима се плате исплаћују у висини минималне зараде, на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, и усаглашавања са правним ставом који је усвојен на седници Грађанског одељења овог суда од 05.07.2022. године.

Из наведеног разлога, на основу одредбе члана 404. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је била запослена код тужене на радном месту Тужена је у спорном периоду обрачунавала тужилцину зараду тако што је основицу множила са коефицијентом њеног радног места од 6,83 и по потреби допуњавала до износа минималне зараде уз увећање минулог рада. У обрачунским листама тужена није посебно исказивала накнаду за исхрану у току рада и регрес.

При тако утврђеном чињеничном стању, нижестепени судови су закључили да је тужена у обавези да исплати спорне накнаде јер исте нису садржане у минималној заради која је тужилци исплаћивана на основу члана 111. Закона о раду. Висину тих накнада судови су утврдили вештачењем, према најповољнијим критеријумима у важећим колективним уговорима у Републици Србији, између осталог и Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије - у износу од 250,00 динара бруто на дневном нивоу накнаде за исхрану у току рада и у висини од 75% просечно исплаћене зараде по запосленом у

Републици Србији према последњем објављеном статистичком податку у претходној години за накнаду регреса за коришћење годишњег одмора.

По становишту Врховног касационог суда, основано се изјављеном ревизијом указује на погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије“ број 88/17 ... 129/21) прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник Републике Србије“ број 34/01 ... 86/19) прописан је начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе. Одредбом члана 3. став 1. тог закона прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за Председника републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама Председника републике и Народне скупштине Републике Србије. Према одредби члана 4. став 1. и 2. наведеног закона, коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спремност, и садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. који се примењују на запослене у основном образовању.

Одредбом члана 118. став 1. тачка 5. и 6. Закона о раду прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог и за исхрану у току рада, ако послодавац то право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора, при чему висина трошкова исхране у току рада мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2).

Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник Републике Србије“ број 21/15 и 27/22) одређује елементе за утврђивање плате, тако што прописује да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом, а уколико је основна плата запосленог која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата за пуно радно време и остварени стандардни учинак мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на наведени начин исплаћује се у висини минималне зараде (члан 20. став 1. и 2).

Тужила је запослена у школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само у случају када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, произилази да та одредба посебног закона искључује примену одредбе члана 118. став 1. тачке 5. и 6. Закона о раду, при чему и посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено њихово право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник Републике Србије“ број 21/2015), а важећим посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама утврђено је право запослених на исплату плате у висини минималне зараде, али не и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора запосленима који примају плату у висини минималне зараде. С`обзиром да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса у утуженом периоду тужили исплаћивана кроз коефицијент за обрачун њене плате, не припада јој право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју потражује тужбом, без обзира на чињеницу да јој је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Следствено изложеном, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

Одлука о трошковима поступка, садржана у трећем ставу изреке, донета је на основу члана 165. став 2. у вези са члановима 153. став 1. и 154. ЗПП. Туженој су досуђени трошкови за састав жалбе и ревизије у износу од по 18.000,00 динара.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић